

Budapestre vonatkozó ujságcikke

Osztalozás

312

Szerző:

Cím: *Közel háromszázezer lélek igyekszik megélni kereskedelemből Bp-estben*

Forrás:

Pesti Hírlap

Bp

(Hely)

1926. 9. 17.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1926"

Személy

Helyszám

312.93. "1926"

Közel háromszázezer lélek igyekszik megélni kereskedelemből Budapestben.

Békében nem egészen hatvanötezer embert foglalkoztatott a kereskedelem.

— A Pesti Hírlap tudósítójától. —

Konjunktúra, dekonjunktúra, szanálás, leépítés . . . Ez a négy szomorú szó így egymás mellé állítva tulajdonképpen történelemírás: Magyarország történelme Trianon óta. A konjunkturát felváltotta a dekonjunktúra, aminek aztán már csak egyetlen orvosszere akadt: a szanálás. Ennek a következménye pedig a „leépítés” — minden vonalon.

Kezdte az állam, folytatták és ma is folytatják még a gyárak, vállalatok, üzemek, irodák, — szóval az egész gazdasági front. A családfenntartók ezrei és tízezrei kerültek ennek következtében *B-listára*, amivel aztán megszűnt a kapcsolat az egyén és az általa választott élethivatás között. Megkezdődött és állandóan folyik két-három év óta a legszomorubb összeomlás: az *életpályák összeomlása*.

Hétről-hétre, de mondhatnánk napról-napra izesztő arányokban növekszik ez a tábor, melynek sorait már csak a mérgek, fegyver és a Duna ritkítják. Előbb azonban természetesen valamenyny megpróbálja az új elhelyezkedést.

— *Hol és hova?* Ez az első kérdés. Aztán hamarosan kiderül, hogy az iparral való kísérletezés már eleve is reménytelen. Ott is könyörtelenül jelentkezik a *B-lista*, csak épen a neve más: *munkanélküliség*. Az egész vonalon. Emellett azonban az iparüzés még jelentős előtanulmányt is kíván a vele foglalkozótól: szakismeretet, inaskodást, gyakorlatot, munkakönyvet.

Az életösztön természetes optimizmusa mutat tehát az egyetlen szabad pálya: a kereskedelem felé.

Mint amihez nem kell egyéb, csak szívós kitartás, némi tőke, amit a végkielégítésből, vagy külföldre értéktárgyak eladogatásából még mindig elő lehet teremteni, — no, meg kis szerencse. Ime, ez az a folyamat, amelynek eredménye, hogy

az utóbbi években nemesak megnövekedett, de egyenesen megduplázódott a kereskedések és kereskedelemmel foglalkozók száma Budapestben.

Hogy mit jelent ez, azt az alább következő néhány statisztikai adat világítja meg élesen:

A békében történt legutóbbi népszámlálás adatai szerint, tehát 1910-ben, növényi és állati termékekkel kereskedett Budapestben 3173 ember. A fa, — cser és gubacs, valamint szén, agyag, homok és mészkereskedéssel foglalkozók száma 3062. A vas- és fémkereskedések és alkalmazottainak végösszege 4358. Agyag és üvegyipari kereskedések, valamint a vele foglalkozók 519-en vannak. Fa és faragott áruk kereskedései 3500 embert foglalkoztatnak. A fonó-szövő ipar és ruházati ipar körébe tartozó árukkal 10.475 ember foglalkozik Budapestben 1910-ben. Élelmezési és élvezeti cikkek, valamint italok árusításával 9920, gyógy- és vegyszeti árukkal 1368; könyv- és zeneművekkkel 1693, mű- és régiségkereskedéssel 238, zsibárukkal 497, vegyesholmikkal (vegyeskereskedések) 327, cseléd- és helyszerzéssel 270, hirdetéssel 186, szállítással és bizományi üzletekkel 1389, egyéb kereskedelmi ágakkal 2014 ember foglalkozik. A zálogházak és alkalmazottainak száma 287, sorsjátékrendező ke-

reken 100; a biztosítási üzletek alkalmazottainak száma 2345; közraktári vállalatoknál 396, takarékpénztáraknál 6671, magánpénzüzeteknél 286 ember dolgozik és keres kenyeret. A népszámlálás összeszámolt ezeken kívül még 11.807 ügynököt és egyéb kereskedelmi alkalmazottat, úgy hogy a *penzhitel- és kereskedelmi üzletekkel foglalkozók száma pontosan 64.881 embert jelent 1910-ben Budapestben*. Nagy szám, hiszen tekintetbe kell vennünk, hogy ugyancsak a Központi Statisztikai Hivatal kimutatása szerint ezek *magosan héttized részben és pedig átlag három családtaggal, családfenntartók: feleséget, gyermeket, apát, anyát, testvért látnak el keresetükből. Csak háromtized részük ma-*

gános, nőtlen fiatalember, vagy özvegy és elvált asszony, esetleg leány. (A kenyérkereső nők ugyanis békében is jelentős számúak már és a legnagyobb részük a kereskedelem körében helyezkedett el.) Így aztán a kereskedelmi pályákon összeszámolt 64.881 ember az általuk eltartott családtagok beszámításával kerekén *százötvenötezerhét-hátszázegynéhány embert jelent a valóságban. Ami körülbelül az összlakosság ötödrészének felel meg*. Ha tehát ez a már amúgy is egészségtelen arány az utóbbi évek folyamán megduplázódott, ez a kereskedelmi élet súlyos betegségét jelzi, aminek nem is lehet más következménye, mint a *csődök és bukások tömege*.

Pedig a mai helyzet ezt mutatja: a kereskedelmi életpályák tulságosnál is nagyobb tulprodukciónak, mondhatnánk: *agyonözönlés*ét.

A Központi Statisztikai Hivatal kimutatásai szerint *békében évenként átlag hatezer új üzlet nyílt meg Budapest területén*. Kivételt csak az 1911-es év mutatott, amikor ez a szám 7419-re nőtt. Ugyanakkor évenként átlag 3—4000 üzlet zárt be. Az új üzletek alakulásának és régiek megszűnésének örök ingája aztán az 1920-as népszámlálás statisztikai adatai szerint azt az eredményt rögzítette meg, hogy

1920-ban már 82.748 ember foglalkozott Bu-

Budapesten pénz-, hitel és kereskedelmi üzletekkel.

Tíz év alatt tehát ebben a foglalkozási ágban 17.867 a szaporulat. Miután pedig ennek a számnak is átlag héttizedrésze családfenntartó, nagy általánosságban 3—3 családtaggal, ez az eredmény nem jelent egyebet, mint hogy

1920-ban már 198.745, tehát majdnem kétszáz-ezer ember élt, illetve igyekezett megélni kereskedelemből és a vele kapcsolatos üzletágakból!

Ez pedig az összlakosságnak majdnem húszonnégyszázaléka! *A kereskedelmi pályák felé való özönlés azonban 1920 óta még erőteljesebb. 1921-től kezdődően évenként átlagban tiz-tizenegy, sőt tizenkétezer új üzlet is nyílt már Budapesten.* természetesen emelkedett ezzel szemben a megszünt üzletek száma is, de koránsem olyan arányban, mint amilyet a keletkezés mutat. A megszünt üzletek száma ugyanis 1921-ben és 1922-ben öt-öt-ezer; 1923-ban pedig hat és hétezer évenként. Az *Okosz* egy vezetőségi tagjának véleménye szerint viszont *az utolsó öt év alatt különféle szakmákban összesen tiz-tizenkétezerrel szaporodhatott az üzletek száma Budapest területén.* Ha már most hozzá számoljuk ehhez az alkalmi ügynökök végét, és megszámlálhatatlan sokaságát, kiderül, hogy

pénz-, hitel és kereskedelmi üzletekkel vagy 140.000 ember keresi a kenyerét és boldogulását a fővárosban.

Miután a B-listások összeállításánál általában érvényesíteni igyekeztek a humánus szempontokat és így elsősorban a nőtlen és családtalan tisztviselőket bocsátották el „leépítés” miatt, mostanra alighanem megváltozott a kereskedelmi életpályákon eddig megállapított héttizedes családfenntartói arányszám is. Statisztikusok szerint jelenleg öt és fél—hattizede lehet családfenntartó az újabb kereskedelmi életpályára lépő embereknek, ugyancsak átlag 3—3 családtaggal. De, ha csak a felét vesszük is családfenntartónak, vagyis az ez idő szerint ezen a pályán működő mintegy 140.000 ember közül hetvenezret, három-három családtaggal és hozzászámítjuk a fennmaradó 70.000 magányos nőt és férfit, kiderül, hogy *közel háromezrezer ember léte és existenciája függ ez idő szerint attól, hogy javulnak-e a viszonyok, vagy tovább súlyosodik a gazdasági élet harca?*

Az üzleti és üzletirodai helyiségek és cégek megduplázódtak tizenöt év alatt; a vele foglalkozó emberek, a sikertől, vagy sikertelenségtől függő existenciák száma szintén. Ez az egész szomorú beszámoló nem volna azonban teljes, ha rá nem mutathatnánk még arra, hogy amilyen mértékben növekszik azoknak a száma, akik a kereskedelem-től várják megváltásukat, olyan mértékben fogy a — vásárlóképeség, aminek jelentős csökkenése pedig — a kereskedelem halála! És mi, sajnos, napról-napra ehhez az állapothoz jutunk közelebb!